

פרי קודש הילולים

בס"ד | תולדות תשפ"ה | גליון מס' 139 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

מצות עירובי תבשילין מרמזת להכין מהעולם הזה להעולם הבא

עֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם פְּקֻלֵי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרְתִּי מִצְוֹתֵי חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתַי (בראשית כו, ה).
איתא בגמ' (יומא כח, ב), "קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין, שנאמר 'תורותי, אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה'."

זהו ענין "עירובי תבשילין", וכפי שאמרו חז"ל (ביצה טו, ב) "אמר קרא (שמות כ, ז) 'זכור את יום השבת לקדשו', זכרוהו מאחר שבא להשכחתי". ופירש רש"י, "כשבא יו"ט בערב שבת, קרוב שבת להשתכח מחמת יו"ט, שמרבה בסעודת היום ואינו מניח לשבת כדי כבודו, והזהירך הכתוב לזכרו. וכשמערב עירובי תבשילין, נמצא שזוכרו, שהרי אינו עושה אלא מחמת שבת". וכן הוא לענינינו, שכאשר יש לו רוב טוב בבחינת "יום טוב", עלול לשכוח משבת, כלומר מ"יום שכולו שבת" שהוא העולם הבא.

ואברהם אבינו קיים גם "עירובי תבשילין", כלומר שבכל הנסיונות שעברו עליו זכר את "יום שכולו שבת", ומזה היה לו הכח לעמוד בנסיונותיו. (ח"א יג)

מידותיו הטובות של יצחק הוכיחו שהוא בן אברהם

יש להבין, אמאי נקט מצות עירובי תבשילין דווקא! ונראה לפרש על פי מה שנתבאר לעיל ("קודש הילולים" בפרשת וירא, הובא בגליון), שאברהם אבינו עמד הן בנסיון העוני והן בנסיון העושר, ומעמדו לא שינה את לבבו, ובכל מצב עבד את ד' בכל לבב.

והנה במידה זו אפשר ללכת רק אם האדם זוכר תמיד, שעיקר מטרתו היא העולם הבא. כי אז בשעת עוני וצער יתחזק, שכל הקשיים שיש לו אינם אלא בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא יקבל שכר על שהלך בתומו וקיים תורה ומצוות. ואף בנסיון העושר, כשהכל טוב לו, יזכור תמיד שיגיע היום בו יעלה

ואילו ל"פרדת מלכי אומות העולם" יש את חסרונות שניהם, שהם משוקעים בשינה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ט, ב) "דרך מלכים לעמוד בשלוש שעות", והם גאים כסוס (עיין מלכים ב' יח, לה; ישעיה יד, יד). וזהו שביקש דוד להרכיב את שלמה בנו על "הפרדה אשר לי", שיהיו לו מעלות שניהם, ולא "פרדת מלכי אומות העולם", עכת"ד החתם סופר.

והנה ליצני הדור היו אומרים, כי יצחק אינו בן אברהם אלא מאבימלך נתעברה שרה³. אך כשראו מידותיו והנהגותיו, שהם נעלים וקדושים כאברהם אבינו ע"ה ולא כאבימלך, הבינו הכל כי אברהם הוליד את יצחק, ויותר ממה שהועיל כספו וזהבו של אבימלך, שנתן לשרה ואמר לה, "הנה הוא לך כסות עיניים" (לעיל כ, טו), יותר מזה הועילו מידותיו הטובות של יצחק, ואף שיירי מדותיו ו"הפרטים הקטנים", שהוכיחו לעיני כל כי הוא בן אברהם.

זה הרמז, "זבל פרדותיו של יצחק", והיינו שיירי מידותיו, שהיו לו שתי המעלות של הסוס והחמור, והיינו ה"פרדות", ולא חסרונות שניהם. והם שפירסמו לכל כי יצחק הוא בן אברהם, "ולא כספו וזהבו של אבימלך" שנתן לשרה ככסות עיניים⁴. (ח"א טו)

וַיַּגְדֵּל הָאִישׁ וַיִּלְךָ הַלֹּחֶף וַיַּגְדֵּל עַד פִּי גְדֹל מְאֹד (בראשית כו, יג).
פירש רש"י, "שהיו אומרים, זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך".

נראה לפרש על פי מה ששמעתי מאמו"ר הקדוש המאה"ג החתם סופר זצוק"ל זי"ע², שפירש את מה שצויה דוד המלך ע"ה לנתן הנביא וחבריו אודות שלמה בנו, "והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי" (מלכים א' א, ג). דהנה לסוס יש מעלה, שאינו משוקע בשינה ועצלות, עד ששינה קלה מכונה "כשינת הסוס" (סוכה כו, ב). אך יש לו חסרון, והוא מידת הגאווה. כמו שאמרו חז"ל (פסחים ק"ג, ב), "ששה דברים נאמרים בסוס וכו', רוחו גסה ומואס את השינה". ולעומתו, לחמור יש מעלה שאינו גאה, כאומרם (עבודה זרה ה, ב) "כשור לעול וכחמור למשאוי", אך יש לו גם חסרון, שהוא משוקע בשינה ועצלות. ולפי זה בפרידה שהיא הרכבה של סוס וחמור (ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה; הובא ברש"י בראשית לו, כד), יכולים להיות מעלות שניהם או חסרונות שניהם.

והנה לדוד המלך ע"ה היה את המעלות של שניהם, שלא היה ישן אלא כשינת הסוס, כמו שאמר "חצות לילה אקום" (תהלים קיט, סב), והיה עניו כחמור, כמו שאמר, "ואנכי תולעת ולא איש" (תהלים כב, ז), וזו היא "פרדת דוד המלך".

1. אף שפירש רש"י "שאינו הלכה למשה מסיני אלא תקנת סופרים שעתידין לתקן", עדיין צ"ב למה נקט תקנה זו דווקא, והלא יש עוד תקנות סופרים.
2. כן מובא בשמו הק' גם בהקדמת בני המחבר לשו"ת מהרי"א, גיסו של רבינו הגה"ק זי"ע. ועיין תורת משה פ"ר שופטים (ד"ה בפרק שירה) ופ"ר כי תצא (ד"ה לא תחרוש), ש מובא שם באופן דומה.
3. כמו שכתוב רש"י לקמן כט, יב; ד"ה אברהם הוליד את יצחק.
4. ומצאתי כעין פירוש זה בספר אלופי יהודה למוה"ר דוד יהודה פריינד זצ"ל אבדיק סאסרעגן נין רבינו הגה"ק זצ"ל (בן רבי ישראל זצ"ל הי"ד חתן רבי משה דוד סופר זצ"ל חתן רבינו הגה"ק זצ"ל, וממלאי מקומו ברבנות).

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשביילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשביילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

תפילתו של יצחק אבינו הביאה להפיכת שתי גזירות

ויעתר יצחק לה לנוכח אשתו כי עקרה היא.

מתאוה לתפילתן של צדיקים, דילמא היו עקרים כדי שלא יתקצרו שנותיו של אברהם יותר. ויש לומר, שמטעם זה לא היו צריכים להיות שניהם עקרים, אלא באחד מהם סגי. לזה הקדים ר"י ואמר, "מלמד ששניהם עקורים היו". והסיבה לכך היתה, "מפני מה היו אבותינו עקורים [- שניהם], מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים".

אך עדיין קשה, מדוע נעתר הקב"ה לתפילתו ולא נגזר עליהם להיות עקרים עוד חמש שנים, כדי שלא יתקצרו שנותיו של אברהם כלל. על כן אמר רבי יצחק, "מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפילתן של צדיקים מהפכת מידותיו של הקב"ה, ממידת רגזנות למידת רחמנות. ובכח תפילתן של הצדיקים, נעתר להם הקב"ה חמש שנים מוקדם יותר.

ובדייקא נקט לשון "מהפכת", וכן הוא לשון המדרש, "שהיפך את הגזירה", ולא נקטו לשון "ביטול" הגזירה. כי היו כאן שתי גזירות, קצבת השנים של אברהם אבינו, שהיה צריך לחיות ק"פ שנים. ועל יצחק ורבקה נגזר שיהיו עקורים, כדי שלא יתקצרו שנותיו. אבל ע"י תפילתם של הצדיקים, "נהפכו" שתי הגזירות. שנותיו של אברהם התקצרו בחמש שנים, ופקידת עקרותם הוקדמה בחמש שנים. ודוק וקל להבין, כי פשוט ונכון, בעזרת ה'.

איתא בגמרא (יבמות טו.), אמר רבי יצחק, יצחק אבינו עקור היה, שנאמר ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו, על אשתו לא נאמר אלא 'לנוכח', מלמד ששניהם עקורים היו וכו'. א"ר יצחק, מפני מה היו אבותינו עקורים, מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים. א"ר יצחק, למה נמשלה תפילתן של צדיקים כעתר, מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפילתן של צדיקים מהפכת מידותיו של הקב"ה, ממידת רגזנות למידת רחמנות. וכתב המהרש"א זצלה"ה בחידושי אגדות, "ונזכר זה גבי יצחק טפי מבשאר אבות, לפי שהיתה מידתו מידת הדין וכו', ובתפילתו הפך מידת הדין למידת הרחמים, לשנות בהם טבע העקרות. וכן הוא בבראשית רבה (סו. ה), שהיפך את הגזירה, עכ"ל המהרש"א. ויש להבין, הרי אבותינו לא היו עקורים מחמת מידת הדין, אלא "מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים".

ונראה לבאר, וגם לקשר את ג' המימרות של רבי יצחק להדדי. דהנה רש"י פירש, 'מן האדום האדום', עדשים אדומות. ואותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה וכו', לפיכך קיצר הקב"ה חמש שנים משנותיו, עכ"ל.

ולפי זה קשה, מנא ליה לרבי יצחק, שהיו עקרים "מפני שהקב"ה

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח יהודה חיים גוטר ולב"ב הי"ו
ולבנם הרה"ח אברהם פוקס הי"ו
לרגל נישואי הנכד-הבן החתן שמעון שבתי ני"ו
עב"ג הכלה תחי' בת הרה"צ אברהם חיים אלימלך גראס שליט"א
אב"ד תולדות משה
החתונה אי"ה ביום שלישי ב' כסלו באולמי הטרקלין-ארמונות חן
הרב אברהם אליעזר הוס הי"ו ולבנו הרה"ח יצחק הי"ו
לרגל הכנס הנכד-הבן הב' מנחם אליהו ני"ו בעול תורה ומצוות
הרה"ח הלל מרדכי הוס הי"ו ולבנו הרה"ח יוסף נח ארי' הי"ו
לרגל הולדת הנכד-הבן ני"ו
הרה"ח ירמי' דושינסקיא הי"ו
ולחתנו הרה"ח יעקב ורטהיימר הי"ו
לרגל הולדת הנכד-הבן ני"ו
הרה"ח הלל מרדכי הוס הי"ו ולבנו הרה"ח צבי הי"ו
לרגל הולדת הנכדה-הבת תחי'
הרה"ח אהרן הוס הי"ו ולבנו הרה"ח שלמה הי"ו
ולנכדו הרה"ח צבי הי"ו
לרגל הולדת הנינה-הנכדה-הבת תחי'
הרה"ח הלל מרדכי הוס הי"ו ולבנו הרה"ח שמעון קתה הי"ו
לרגל הולדת הנכדה-הבת תחי'
יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה
לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה
"בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

נטפי תנחומין

משתתפים אנו באבל הכבד בהסתלקותו לשמי רום, של
איש החסד, ישר דרך וירא אלקים

הרה"ח שמעון ברוין ז"ל

מייסד ארגון ביקור חולים י"ד אברהם"
שנלב"ע אחרי סבל וייסורים

ובזאת אנו מביעים את תנחומינו לאלמנתו, לבניו ולכל
צאצאיו ומשפחתו שיבלחט"א.

הרופא לשבורי לב יחבוש לכאבכם וינחם אתכם בתוך
שאר אבלי ציון וירושלים, ולא תדעו צער. נשמתו תעלה
לגנזי מרומים לחסות בצל כנפי השכינה, להמליץ טוב
על כל בני המשפחה לטוב לכם כל הימים, עדי נזכה
לראות בנחמת ציון וירושלים, בביאת גואל צדק, אכ"י"ר.

נא להתפלל וללמוד לזכות

הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו

לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמת

מרת זיוה זעלדא בת ר' דב הלוי פולק ע"ה

נלב"ע ב' כסלו תשס"ז

ת נ צ ב " ה

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות
כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו
למעשן בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קדוש הילולים בהקדמה)